

**SLOVENSKÝ
SKAUTING**

SKAUTING.SK

Bezpečné prostredie na tábore

*Metodika na zabezpečenie bezpečného
skautského táborevého prostredia
pre deti a mladých.*

História dokumentu

Verzia	Dátum	Autor	Úpravy
v. 1	3. 5. 2023	Lívia Orlovská a kol.	Prvá verzia

Poznámka: Táto príručka Bezpečné prostredie na tábore je pracovnou verziou. Je našou ambíciou túto príručku, aj na základe vašich podnetov, naďalej rozširovať a zlepšovať. Pokiaľ nám chcete dať tip, čo by sme mali zapracovať, prípadne ste odborníkmi v tejto oblasti a vedeli by ste nám s príručkou pomôcť, môžete nám s konkrétnym podnetom napísať na livia.orlovska@skauting.sk.

Autor: Lívia Orlovská

Autori vybraných kapitol: Lenka Stahlová, Barbora Bacová

Spolupracovali: Dáša Cingálková, Juraj Lizák, Adam Jakubička, Barbora Rudolfová

Grafické spracovanie: Katarína Mitríková, Lívia Orlovská

Jazyková korektúra: Nina Kunáková

Obsah

História dokumentu.....	2
Úvod.....	4
Chceme bezpečné tábory.....	4
Čo je to bezpečné prostredie?.....	4
Čo je to násilie?.....	5
To-Do list.....	6
Začnite už pred táborom.....	7
Bud' pripravený.....	7
Na družinovkách.....	8
Rodičovské stretnutie.....	10
Pravidlo plaviek.....	10
Dievčatá a chlapci.....	11
Predtáborová rada.....	11
Zaškolenie.....	11
Nové dieťa na tábore.....	11
Nový dobrovoľník na tábore.....	11
Život na tábore.....	13
Chceme sa mať všetci dobre.....	13
Načúvajúce ucho.....	13
Buddy systém.....	14
Základné pravidlá.....	15
Pravidlo šiestich rúk.....	15
Pravidlo STOP.....	16
Dostatok spánku a oddychu.....	16
Rešpekt súkromia a osobnej zóny.....	17
Program, ktorý neublíži.....	18
Tresty.....	18
12 nešvárov, ktorým sa vyvarovať.....	21
Bud' pripravený riešiť situácie.....	22
Šikana.....	22
Krízové situácie.....	23
Ako vypočuť dieťa.....	23
Ako postupovať.....	24
Krízové linky pomoci.....	25
Na čo myslieť po tábore.....	26
Ako narábame s fotkami.....	26
Prílohy.....	27

Úvod

Táto online príručka bola vytvorená pre všetkých vedúcich skautských táborov a tých, ktorým záleží na bezpečí účastníkov. Vychádzali sme z potreby zaplniť prázdny priestor v téme ochrany detí pred inými ako fyzickými formami nebezpečenstva (rozumej poranenia, prírodné katastrofy), ktoré sú v skautingu už dlhodobo riešené prevenciou a vzdelávaním. Už ako nováčikovia preto musíme zvládnuť základy prvej pomoci, bezpečného pílenia, ako sa zachovať pri búrke či stretnutí s medveďom. Spomíname však dôležité a možno viac skryté nebezpečenstvo v podobe psychickej ujmy, ublíženia formou šikany, manipulácie, sexuálneho zneužívania. Svojím správaním pritom môžeme ubližovať, bez nášho vedomia. Táto príručka si preto kladie za cieľ predstaviť konkrétne kroky, akorobiť skauting bezpečným miestom, zároveň však môže predstavovať prostriedok reflexie našich vlastných činov.

Chceme bezpečné tábory

Tábory sú významným obdobím skautského roku, kedy trávime celé týždne na lúke v prírode a s priateľmi. Zrejme si ešte sami pamätáme, ako sme mohli prísť na tábory a nestarať sa o zajtrajšok, iba si užívať program, čo pre nás straší vedúci prichystali. Teraz však tábor pripravujeme my a musíme si poradiť s hľadaním miesta, vybavovaním povolení, stravy, koordináciou starších vedúcich, prípravou programu a všetkého možného ďalšieho. Aby toho nebolo málo, leží nám na pleciach tiež bezpečnosť účastníkov. Okrem prežitia a zabezpečenia základného chodu tábora, je potrebné nezabúdať aj na tie skrytejšie, ale o to zásadnejšie oblasti, ako je mentálna pohoda a psychická bezpečnosť. Chceme predsa, aby si účastníci tábora odnášali domov pekné spomienky na priateľov a spoločné zážitky.

Je preto v našom záujme ako aj našou povinnosťou predchádzať akýmkoľvek formám násilia a netolerovať ich. Aby sme ako dospelí dokázali deti (ale aj nás a našich rovesníkov) chrániť, musíme sa naučiť násilie rozpoznať a vedieť vytvárať bezpečné prostredie.

Čo je to bezpečné prostredie?

V skautingu je naším cieľom vychovávať k plnému rozvoju mladého človeka. Prostredie, v ktorom dochádza k akejkoľvek forme násilia, nie je vhodné pre zdravý vývin detí. Z toho dôvodu je potrebné odstraňovať násilie a predchádzať ublíženiu detí a mladých ľudí. Bezpečné prostredie je založené na dvoch základných princípoch, na *rešpekte* a *dôvere*. Takéto prostredie umožňuje členom vyjadrovať svoje myšlienky, nápady, názory a pocity. V bezpečnom prostredí dieťa a mladý človek môže charakterovo rásť.

Viac dostupných informácií od [WAGGGS](#) alebo [WOSM](#) môžete nájsť na ich webovej stránke. Ako základný náhľad do problematiky ochrany detí v skautingu tiež odporúčame pozrieť si záznam rozhovoru Skautského inštitútu z dňa 25. 4. 2023 ([dostupný na facebooku](#)).

Čo je to násilie?

Násilie má rôzne podoby a žiadnu by sme nemali prehliadať alebo bagatelizovať. Pod pojmom násilia sa chápu všetky formy telesného alebo duševného násilia, ublíženia, zneužitia, zanedbania alebo nedbanlivého zaobchádzania, trýznenia alebo vykorisťovania, vrátane sexuálneho zneužívania. Násilie páchané na deťoch má za dôsledok narušenie vývinu dieťaťa, uprením mu jeho základných biologických a emočných potrieb ako aj potreby bezpečia a istoty, súhrnne označovaný ako syndróm CAN (Child Abuse and Neglect).

Predchádzať násiliu na deťoch je povinnosťou dospelých, lebo dieťa nie je nikdy zodpovedné za to, že sa mu ubližuje.

Pozor na šikanu. Táto forma násilia sa často zľahčuje a je označovaná za menej vážnu. Násilné správanie však začína aj formou šikany, preto v skautingu nemá priestor a nemáme ju tolerovať. Šikana je spojená s pocitom moci a nadradenosti nad iným jedincom alebo skupinou. Šikanovanie je zlomyseľné správanie, ktoré zastrašuje, zosmiešňuje, zraňuje, uráža či očierňuje. Šikana sa môže diať obojsmerne medzi vedúcim a členom alebo aj medzi rovesníkmi. Môže mať formy

- **Neverbálne:** ignorovaním jednotlivca, zadávaním nesplniteľných úloh, urážlivými gestami;
- **Verbálne:** nadávaním, ohováraním, verejnou kritikou, výsmechom, sarkazmom, vyhrážaním, narušovaním súkromia, zosmiešňujúcimi skautskými prezývkami;
- **Fyzické:** strkanie, kopanie, potažovanie za oblečenie, poškodzovanie osobných vecí.

Zdroj:

1. Centrum Slniečko, *Čo je násilie*. [25.4.2023] Dostupné z: <https://bezmodrin.sk/co-je-nasilie/>
2. sikana.sk, *O šikane*. [18.4.2023] Dostupné z: <https://www.sikana.sk/o-sikane/>

To-Do list

Na čo nezabudnúť **pri príprave tábora:**

- ✓ Prečítal som si túto príručku.
- ✓ Máme človeka, ktorý bude tému bezpečnosti strážiť a pripomínať.
- ✓ Zaškolili sme pred táborom všetkých vedúcich tábora.
- ✓ Máme aspoň jedného človeka vo funkcii Listening ear (načúvajúce ucho).
- ✓ Máme spísané pravidlá tábora.
- ✓ Máme spísané kontakty na odbornú pomoc.
- ✓ Vodca tábora má uložený kontakt na Hotline táborovú linku Ústredia SLSK.
- ✓ Zaradili sme do programu aktivity, ktoré pomáhajú deťom rozpoznávať násilie a chrániť sa pred ním (pozri kapitola Na družinovkách).

Na čo nezabudnúť **počas tábora:**

- ✓ Na začiatku tábora sme vysvetlili pravidlá všetkým účastníkom.
- ✓ Pravidlá tábora sú umiestnené na viditeľnom mieste.
- ✓ Máme vytvorený Buddy systém.
- ✓ Buddy systém a Listening ear priebežne pripomíname a ožívujeme.
- ✓ Od účastníkov získavame spätnú väzbu na to, ako sa cítia a reagujeme na ich potreby.

Začnite už pred táborom

Nie je nič lepšie ako prevencia. S prípravou bezpečného tábora môžeme začať už na družinových, oddielových stretnutiach, predtáborovej rade, ale aj na stretnutí pre rodičov.

Autor: Freepik

Buď pripravený

Skautské heslo *Buď pripravený* môžeme uplatňovať aj v oblasti ochrany detí a náležite sa preto pred táborom pripraviť. Pomôcť by ti mala aj táto príručka, avšak oblasť "safeguardingu", teda prevencie a ochrany pred ublížením, je široká a zložitá a materiálov, kde sa dozvedať, je veľké množstvo. V nasledujúcich bodoch nájdeš tipy na zlepšenie prípravy pred táborom.

- Preštuduj si tento text.
- Vyhľadaj si ďalšie študijné zdroje o safeguardingu, ochrane detí, násilíu na deťoch, právach detí, groomingu a pod.
- Zamysli sa, čo považuješ za násilie. Aké sú tvoje vlastné pocity voči násilíu?
- Vyhľadaj možnosti pomoci obetiam násilia.
- Naštuduj si postupy, ako reagovať, pokiaľ sa ti dieťa zverí s násilím. Ako riešiť krízové situácie a na koho sa obrátiť v prípade potreby.
- Nebuď sám - otváraj túto tému spolu s ďalším vedúcim tábora.

Autor: pch.vector on Freepik

Na družinovkách

Zaradte do programu na družinovky aktivity, ktoré v členoch budujú citlivosť rozlišovať nevhodné a násilné správanie a vedieť sa proti nemu brániť. Prinášame vám zoznam možných aktivít na družinovky. Snažte sa vždy behom reflexie prepojiť aktivitu so situáciami na tábore. Nezabúdajte, že téma násilia je náročná a môže v deťoch vyvolávať nepríjemné pocity. Pred každou aktivitou by preto mali byť členovia upozornení, čomu sa budete venovať a dať im možnosť sa do aktivity nezapojiť. Prípravu takejto družinovky nepodceňujte a buďte pripravení na situáciu, že sa vám dieťa behom družinovky zverí so zážitkom násilia. Naštudujte si preto vopred postup, ako sa zachovať, keď vám dieťa nahlási násilie, týranie alebo zneužívanie, ktorý nájdete vždy na [webstránke SLSK](#).

Sexuálne násilie

- [Jej príbeh, náš príbeh](#), sú aktivity, ktoré pomáhajú vysvetliť a osvojiť si, čo je to osobná zóna a čo sú nevhodné a vhodné dotyky. Deti sa učia povedať "nie" a ohraďiť sa voči nepríjemnému správaniu inej osoby.

- [Čo je sexuálne obťažovanie](#). Pozrieť si môžete video, ktoré jednoduchým spôsobom približuje, aké sú formy sexuálneho zneužívania a ako ich riešiť.
- [Nie je to jej vina](#), je balíček aktivít pripravených od WAGGGS za účelom vymedzenia sa a predchádzania násiliu na ženách a dievčatách.

Šikana

- Animované video o šikane [očami obete](#) a [očami agresora](#). Pozrite si s členmi videá a následne si urobte dumku. Zamyslite sa s členmi nad otázkami: Ako sa správajú priatelia? Čo všetko je šikana? Kde je hranica medzi žartom a šikanou? Prečo sa niekto stane obeťou šikany? Čo môže viesť agresora k šikane? Čo môžeme urobiť, pokiaľ sme obeťou alebo svedkom šikany?
- [Aktivity proti šikane](#). Príručka v anglickom jazyku, kde nájdete aktivity, ako pracovať s témou šikany na družinovkách.
- Viac o šikane sa môžete dozvedieť v príručke [Na ceste k porozumeniu](#), prípadne v článku [Problematika šikany](#).

Bezpečie

- Vytvorte si s deťmi na družinovke Bezpečnú táborovú sieť. Deti si ju môžu zobrať na tábor, aby vedeli, na koho sa v prípade potreby obrátiť. Vysvetlite im, že na tábore majú ľudia rôzne funkcie, ako táborový Zdravotník či Načúvajúce ucho. Deti by si mali zodpovedať, za kým by v rôznych situáciách išli.

Kto mi pomôže keď:

- ma niečo bolí?
- sa cítim smutne?
- som sa pohádal/a s družinou?
- mám strach, necítim sa bezpečne?
- mi niekto ubližuje?
- neviem, ako niečo vyriešiť?

Deti by si tiež mali vybrať aspoň troch ľudí, ktorým dôverujú a cítia sa bezpečne v prípade potreby sa im zveriť. Každé dieťa si má týchto ľudí vybrať podľa seba, mali by to však byť dospelé osoby alebo aspoň funkčne staršie neplnoleté osoby (napr. radca).

Emócie a mentálne zdravie

- [Kocka s tváričkami](#), je aktivita, ktorá môže mladším deťom pomôcť chápať svoje emócie a učiť sa ich zvládať.
- [Tvoje pocity sú v poriadku, aj keď...](#) Infografika, ktorá vám môže pomôcť vysvetliť, že emócie sú v poriadku.
- [Lepšie mentálne zdravie pre všetkých](#) je zbierka aktivít v anglickom jazyku, ktoré naučia členov, ako dbať o svoje mentálne zdravie.

- [Kartičky emócií](#), aktivita na strane 52, v manuáli Aflatot, ktorá je určená pre vek vlčat a včielok. Aj ďalšie aktivity v tejto príručke pomáhajú deťom rozvíjať kladný postoj k životu a osobnosti.
- [Karty potrieb](#) vám, ako vedúcim, môžu pomôcť zamyslieť sa nad tým, ako naplňate potreby detí vo vašej družine, oddiele či na tábore.

Rodičovské stretnutie

Veľmi dôležitá je aktívna komunikácia s rodičmi a ich dostatočné povedomie o základných informáciách k tábore. Rodičia vám zverujú deti aj na niekoľko týždňov a chcú mať istotu, že ich deti budú v bezpečí a spokojné. Informujte rodičov o tom, ako sa staráte aj o psychické bezpečie a aké pravidlá dodržia dospelí a vedúci na tábore. Pokiaľ z nejakého dôvodu rodičovské stretnutie pred táborem neorganizujete, zhrňte podstatné informácie aspoň do mailovej správy.

Pravidlo plaviek

Je našou povinnosťou ako dospelých venujúcich sa deťom chrániť ich pred všetkými formami násilia vrátane sexuálneho. Deti môžeme vzdelávať o ich hraniciach a telesnej bezpečnosti, potrebujeme im však v prvom rade veriť, keď sa nám zveria alebo zasiahnuť, ak vidíme, že niekto nerešpektuje ich telesnú integritu.

Autor: Microsoft 365 fotobanka

Najlepším spôsobom, ako chrániť deti pred násilím, je naučiť ich ho rozpoznať a brániť sa pred ním. Preventívnym krokom k zamedzeniu sexuálneho zneužívania je už v malom veku naučiť deti, že ich tela sa nesmie nikto (s výnimkami) dotýkať. Na rodičovskom stretnutí môžete rodičov poprosiť, aby túto tému s deťmi doma prebrali.

Deti ešte nemusia rozumieť, kde je hranica medzi vhodným a nevhodným dotykom. Jednou z možností, ako malým deťom vysvetliť, kde sú ich intímne oblasti, je použiť príklad "pravidla plaviek". Pripravte pre deti obrázky dievčaťa a chlapca s plavkami a dajte im ich vyfarbiť. Vysvetlite deťom, že časti tela, ktoré sú plavkami zakryté, sú intímne. Nikto iný okrem nich sa týchto oblastí nesmie dotýkať. Výnimky sú návšteva lekára, keď je rodič na blízku alebo keď sa malé dieťaťko s pomocou rodiča kúpe. Vysvetlite deťom, že ich intímne časti tela sú ich súkromné a nikto ich nemá ani fotiť alebo nútiť poselať fotky týchto častí tela. Naučte deti povedať "nie", keď sa niekto chce dotýkať častí tela, ktoré bývajú zakryté plavkami.

Dievčatá a chlapci

Na tábore sme vystavení väčšiemu stresu z dôvodu zmeny prostredia a spôsobu života. Deti v pubertálnom veku prechádzajú rôznymi zmenami a k niektorým, ako je napríklad prvá menštruácia u dievčat alebo polúcia u chlapcov, môže dôjsť práve na tábore. Aj táborový zdravotník by preto mal byť pripravený na takéto situácie a okrem hygienických potrieb mať pripravené aj ukludňujúce a objasňujúce slová. Na rodičovskom stretnutí môžeme rodičov upozorniť na to, že k takýmto situáciám môže dôjsť a požiadať ich, aby sa so svojimi deťmi o týchto zmenách doma porozprávali. Predídeme tak možným nedorozumeniam, najmä v prípade, ak má rodič inú predstavu o spôsobe, ako s dieťaťom tieto témy prebrať. Použite kvalitné zdroje informácií k témam: [menštručné potreby](#), [hygiena počas menštruácie](#).

Predtáborová rada

Zaškolenie

Vrámci príprav tábora venujte pozornosť tiež zaškoleniu vedúcich a tých, čo tábor organizujú. Nastavte si spoločne pravidlá, vysvetlite si, prečo sú dôležité a dohodnite sa na tom, ako sa bude kontrolovať ich dodržiavanie. Pokiaľ viac oddielov táboríte spolu, na predtáborovej rade máte príležitosť zjednotiť sa v zaužívaných pravidlách. Najmä dospelých, ale aj všetkých, čo sa na organizácii tábora podieľajú, preškolte v tom, ako sa k deťom (ne)správať. K tomu vám môže pomôcť aj tento dokument alebo etický kódex (v prílohe).

Nové dieťa na tábore

Tesne pred letnými prázdninami sa do vášho podielu pridalo nové dieťa a chce ísť rovno na tábor? Zažiť si tábor môže motivovať nového člena, zväzťe však tiež svoje vlastné možnosti. Pokiaľ dieťa nepoznáte, neviete, čo sú jeho špecifické potreby, ako sa správa v rôznych situáciách, aké skúsenosti si prináša z rodinného prostredia. Pokiaľ sa rozhodnete takéto dieťa na tábor zobrať, komunikujte už pred táborom s rodičmi dieťaťa. Na tábore si dohodnite zodpovednú osobu, ktorá bude novému členovi robiť Buddyho, teda sa bude viac o dieťa zaujímať a venovať sa jeho úspešnej integrácii v zabehnutom kolektíve.

Nový dobrovoľník na tábore

Hlási sa vám na výpomoc na tábor nový dospelý dobrovoľník? V tomto prípade platí najmä "dôveruj, ale preveruj". Nezáleží pritom na tom, či ide o bývalého člena, čo dlhé roky neskautoval alebo kamaráta známeho. Nový dospelý dobrovoľník, či už bude na tábore robiť kuchára, zdravotníka alebo priamo pracovať s deťmi, by sa mal oboznámiť s etickým kódexom SLSK (pozri prílohy), pravidlami tábora a prejsť si školením o bezpečnom prostredí a vhodnom správaní k deťom. Pokiaľ nový dobrovoľník pomáha priamo pri aktivitách s deťmi, nemal by nikdy zostávať s deťmi sám, preto si nastavte systém tak, aby bol prítomný vždy nejaký "ostrieľaný" vedúci.

Pokiaľ máte na tábore nového dobrovoľníka, ktorý nie je registrovaným členom SLSK, odporúčame uzavrieť s ním **zmluvu o dobrovoľníckej činnosti**. Vzory zmlúv nájdete na webstránke skautingu v Knižnici dokumentov. Dostupné sú tri verzie, z ktorých si ktorúkoľvek stiahnete a prepíšete *Obsah dobrovoľníckej činnosti* tak, aby bol pre danú situáciu relevantný.

Život na tábore

Chceme sa mať všetci dobre

Na začiatku tábora by malo vždy prebehnúť spoločné informovanie účastníkov ohľadom chodu tábora, denného režimu a pravidiel. Zavedením základných prvkov prevencie, ktoré ponúkame v nasledujúcich kapitolách, môžete vytvoriť na tábore priestor, kde deti aj vedúci budú v bezpečí a v prípade ohrozenia poznajú dostupnú pomoc.

Načúvajúce ucho

Listening Ear alebo v slovenčine "načúvajúce ucho" či "služba ucha" je koncept vytvárania bezpečného prostredia, prvýkrát použitý na svetovom Jamboree v roku 2019 v USA. Neskôr sa začal používať aj na ostatných medzinárodných a veľkých skautských akciách. Načúvajúce ucho predstavuje osobu/osoby, ktoré sú pripravené vypočuť si problémy účastníkov ako aj staffu či organizátorov. Nejde pritom o kvalifikovanú psychologickú pomoc a služba ucha neposkytuje účastníkovi odborné rady. Ľudia, ktorí poskytujú túto službu sú vyškolení tak, aby vytvárali priateľské prostredie pre rozhovor, nesúdili a v určitých prípadoch odkázali zverujúceho sa na odbornú pomoc.

Autor: Freepik - Flaticon

Aj na tábore je dobré mať človeka, ktorý bude službu načúvajúceho ucha poskytovať. Na niektorých táboroch je zvykom mať "táborového psychológa", ktorý túto funkciu plní. Od tejto osoby sa neočakáva, že bude vedieť riešiť psychické problémy účastníkov alebo byť schopná dávať odborné rady. Služba ucha by však mala byť poskytovaná človekom, ktorý je ochotný si účastníka vypočuť v priateľskej atmosfére, bez odsudzovania, obviňovania či robenia si záverov. Načúvajúce ucho má predstavovať najmä bezpečnú možnosť, ako so svojimi trápeniami nezostať sám. Osoba, ktorá poskytuje službu ucha, by mala vedieť vyhodnotiť závažnosť problému a v prípade potreby konzultovať situáciu s táborovým zdravotníkom, vodcom tábora alebo aj rodičmi či externými linkami pomoci. V prípade menej závažných problémov sa s účastníkom často stačí porozprávať a prejaviť pochopenie.

ČO ROBIŤ	ČO NEROBIŤ
Zachovať si klud a pokoj	Reagovať šokovane či znechutene
Umožniť byť len spoločne ticho	Vytvárať si domnienky a predpoklady
Vysvetliť, že niektoré informácie budete musieť povedať aj inému, kompetentnému človeku	Sľubovať, že to nikomu nepovieme. Naopak nevynášať súkromné informácie v nekritických prípadoch
Byť otvorený a tolerantný, prejavovať záujem	Byť kritický a hodnotiť
Načúvať bez obviňovania z hlúposti či slabosti	Hovoriť o svojich zážitkoch. Teraz je to o nich, nie o nás
Zopakovať, čo nám bolo povedané a tak prejať porozumenie	Plánovať kroky riešenia. To môže prísť neskôr, teraz je fáza načúvania
Priznať, že čo hovorí je náročné	Zamestnávať sa niečím iným alebo sa viditeľne nudiť
Hovoriť: "to musí byť náročné", "počúvam ťa", "to čo hovoríš, je dôležité", "ďakujem, že si mi to povedal"	Hovoriť: "viem, aké to je", "daj sa dokopy", "nakoniec to dobre dopadne", "nerob si starosti", "prenes sa cez to"
Mať otvorenú myseľ, nie je potreba s osobou súhlasiť, ale ani umlčať ju argumentmi	Nedovoliť, aby náš pohľad na svet prekážal pri počúvaní ich príbehu. Každý sme iný
Dať osobe čas a priestor, o niektorých veciach je ťažké rozprávať	Pokúšať sa dokončovať vety za nich alebo si domýšľať, čo chceli povedať
Pamätať na osobný priestor	Prerušovať ich

Zdroj: *Listening Ear Handbook*, 24. World scout jamboree 2019 North America. Preložené a upravené.

Buddy systém

Na tábore nestíhame sledovať všetky deti a nie vždy sú na tábore všetci radcovia a vodcovia. Niektoré deti môžu byť tiež nové a nemajú naviazané priateľstvá. Vytvorte si na tábore tzv. "buddy systém". Účastníci tábora si vytvoria dvojice, v ktorých budú fungovať po celý čas tábora. Môžu to byť napríklad spolubývajúci z jednej podsady. Jeden druhému tak vo dvojici robí Buddyho. Úlohou Buddyho je, aby si druhého viac všimol a prípadne mu pomohol alebo upozornil niekoho staršieho, pokiaľ postrehne, že s ním niečo nie je v poriadku. Buddy si môže ako prvý všimnúť, že jeho kamarát chýba na aktivite, necíti sa dobre, je mu smutno alebo mu niekto ubližuje. Účastníci by si dvojice mali ideálne vytvoriť sami tak, aby sa v nich cítili dobre. Svojho Buddyho by mal mať naozaj každý, aj vodca tábora či ďalší dospelí. Buddy systém niekoľkokrát behom tábora pripomínajte, aby účastníci na svoju úlohu nezabúdali.

Autor: Freepik

Základné pravidlá

Nastavenie si základných pravidiel pomôže vytvárať bezpečné prostredie jednak pre deti, ako aj pre tých, čo sú za ne zodpovední. Dôležité je, aby všetci rozumeli významu, prečo dané pravidlo zavádzate. Na začiatku tábora si všetky pravidlá ujasnite, avšak pripomínajte ich aj v priebehu.

Pravidlo šiestich rúk

Ide o základné pravidlo, ktorým sa odporúča riadiť aj na školách. Nikdy nebudte sám dospelý s dieťaťom v uzavretej miestnosti, podsade či mimo dohľadu od tábora. Nejde pritom o nič obmedzujúce, je to najmä zvyk, ktorý je dobré si osvojiť.

- Zdravotník môže behom ošetrovania dieťaťa poprosiť jedného jeho kamaráta, aby s nimi zostal.
- Pokiaľ chceme s dieťaťom viesť súkromný rozhovor mimo uší iných účastníkov tábora, môžeme si sadnúť na lúku mimo táborový kruh, ale zostať na dohľad.
- Pokiaľ sme s dieťaťom sami v podsade, nechajme ju otvorenú.
- Na stráži by dospelý nikdy nemal byť iba s jedným dieťaťom. Znovu platí, že môžeme zavolať ďalšie dieťa, aby strážili v trojici.

Týmto pravidlom sa snažíme robiť prevenciu a nevytvárať podmienky pre incidenty ublíženia dieťaťa zo strany dospelého. **Nechránime pritom len deti, ale aj seba (dospelých).** Pokiaľ sa dieťa zverí s ublížením či obťažovaním alebo má niekto podozrenie, že k poškodeniu dieťaťa mohlo dôjsť, je v prípade dokazovania nápomocné, pokiaľ máme ďalších svedkov.

Pravidlo STOP

Toto pravidlo má umožniť účastníkom tábora sa do aktivity nezapojiť, prípadne ju v priebehu opustiť, pokiaľ sa cíti z nejakého dôvodu nekomfortne, úzkostlivo, smutne, ohrozene a pod. Zavedte si pravidlo STOP v oddieloch a družinách aj pri bežných aktivitách behom roku. Na tábore môžete toto pravidlo vysvetliť na začiatku a vždy pred aktivitou pripomenúť (najmä pokiaľ viete, že bude psychicky alebo fyzicky náročná). Pravidlo STOP spočíva v tom, že účastník aktivity sa v prípade, že sa z určitého dôvodu necíti bezpečne či psychicky alebo fyzicky nekomfortne, môže vedúcemu povedať "využívam pravidlo stop" a aktivity sa nezúčastniť. Toto pravidlo môže uplatniť tiež už v priebehu aktivity, pokiaľ pocíti, že je to na neho priveľa. Po aktivite by sa mal dôveryhodný vedúci s danou osobou porozprávať a vypýtať si vysvetlenie, prečo pravidlo využil, nie však vyvíjať nátlak, pokiaľ sa osoba zdôveriť nechce. Aby pravidlo nebolo zneužívané, opakovane vysvetľujte deťom aj dospelým, prečo je dôležité.

Každý sme iný a máme iné skúsenosti. Niektoré aktivity môžu účastníkovi pripomenúť traumatizujúci zážitok či navodiť nevládateľný smútok, hanbu, strach. Pred takto rizikovou aktivitou by sme preto mali účastníkov upozorniť a dať im tak možnosť aktivitu včas opustiť. Zvlášť by sme mali myslieť na prevenciu pri aktivitách zameraných na predchádzanie šikany, násilíu či o vojne a smrti.

Dostatok spánku a oddychu

Autor: Freepik

Dostatok spánku a oddychu výrazne ovplyvňuje naše nálady. Pre bezpečný chod tábora a zdravie účastníkov je preto dôležité dopriať im (aj sebe) dostatok oddychu.

- Fyzicky náročné večerné aktivity obmedzte na minimum. Pokiaľ máte večerný program, komunikujte ho ako dobrovoľný.
- Nočná hra, kedy účastníkov zobudíte behom spánku a vyženiete do akcie, môže byť silným zážitkom, mala by však byť maximálne raz za tábor. Na druhý deň tiež prispôbte harmonogram dňa tak, aby reflektoval potreby väčšieho oddychu po náročnej noci.

- Myslite aj na seba a ostatných vedúcich. Pokiaľ budete unavení, vaša nálada bude mať vplyv aj na účastníkov. Doprajte si preto dostatok oddychu. Dobré je mať človeka, ktorého funkciou je starať sa o "well-being" vedúcich tábora.
- Pri náročnejších funkciách majte vždy zástupcov alebo viac vedúcich na jednu pozíciu. Byť nezastupiteľný je síce pekné, ale mať niekoho, kto ťa zastúpi, keď si potrebuješ oddýchnuť je na nezaplatenie.

Rešpekt súkromia a osobnej zóny

Každý má právo na zachovanie svojho súkromia. Pokiaľ napríklad kvôli neporiadku niekomu vyháďeme oblečenie z podsady pred zrakmi celého tábora, je to nielen nevhodná forma trestu (nenaučí dieťa upratať a vážiť si veci), ale je tiež významným zásahom do súkromia a hraničí so šikanou. Do osobných vecí ani menších detí by sme bez dôvodu nemali siahť. Rovnako nemáme právo čítať nikoho listy, denníky či cáncáky.

Dotyky sú vnímané špecificky na základe kultúrnych zvyklostí, ale aj jednotlivých vzťahov. Veľkú rôznorodosť môžeme vidieť na spôsobe, akým sa zdravíme. Kým niekde sa bozkávajú na líca, inde je zvykom podávať ruky, tam je zas zdvorilý iba úklon hlavy, hen sa objímajú. Ako sa v tom môžeme vyznať? Iba každý človek sám vie, čo je pre neho príjemné. Tam, kde sa my začíname cítiť nepríjemne, sú naše hranice telesnej integrity. Túto má však každý jedinec inde. Preto je dôležité pýtať si na dotyky súhlas a rešpektovať ich odmietnutie. Tiež predsa, keď niekomu podávame ruku na pozdrav, vystretím ju ponúkame a čakáme, až ju druhý človek prijme a nesnažíme sa mu násilím ruku vziať.

Myslite na to aj na tábore a iných skautských akciách. Hry, kde sa prekračujú telesné hranice ako bozkávanie alebo plieskanie po zadku, sú nevhodné a nehrávame ich. Veľmi výstižne tieto situácie približuje nasledujúce meme.

Pred skautskou akciou: "Čoho sa bojíš? Spoznáš tam nových ľudí"
Čoho sa bojím:

Zdroj: Instagram @skaut_naslano

Program, ktorý neubližuje

Môže skautský program ubližovať? Pri príprave programu prispôbujeme tému a náročnosť vždy cieľovej skupine a jej špecifikám. Aký je vek účastníkov? Aká je ich fyzická kondícia? Čo účastníci prežívajú v ich osobných životoch? Nadväzuje aktivita na nejakú udalosť? Čo sa bude diať po aktivite? Nevhodným výberom témy, obtiažnosti, času či symbolického rámca môžeme účastníkom spôsobiť nechcenú ujmu. Pokiaľ pripravujeme program pre členov, ktorých dobre poznáme, vieme, ako reagujú, z akej rodinnej situácie vychádzajú a čo aktuálne prežívajú, máme dosť podkladov na to, aby sme pripravili program, ktorý bude rozvíjať, nie však traumatizovať. Pokiaľ účastníkov nepoznáme, musíme byť o to opatrnejší a pripravovanú aktivitu a jej obtiažnosť (fyzickú aj psychickú) dobre zvážiť.

Môže byť symbolický rámec nevhodný? Primeranosť príbehu, do ktorého aktivity zasadzujeme, by sme mali vždy posudzovať v kontexte charakteristiky účastníkov. Zorganizovanie vlastného pohrebu pre účastníkov kurzu, ktorých životné príbehy nepoznáme, či etapová hra s témou Zombie apokalypsy pre vlčatá a včielky sú iba dve z množstva nie práve vhodne zvolených symbolických rámcov pre danú cieľovú skupinu.

Pokiaľ chcete účastníkov rozvíjať v oblasti, ktorá je z pohľadu psychiky náročná a viete, že by aktivita mohla byť pre niektorých jednotlivcov nad ich sily, informujte účastníkov vopred, čo sa bude robiť a dajte im možnosť sa aktivity nezúčastniť. Priebeh aktivity následne sledujte a vyhodnocujte. Pokiaľ spozorujete, že je situácia pre účastníkov nevládateľná, pre ich bezpečie ju predčasne ukončíte. Je dobré byť vopred pripravený podať laickú krízovú intervenciu, o ktorej základoch sa môžete dozvedieť viac v článku [Úvod do krízovej intervencie](#). Po aktivite by mala vždy nasledovať reflexia. Čo sme zažili? Ako sme sa pri tom cítili? Čo si z toho odnášame?

O rizikách psychického bezpečia v zážitkovom vzdelávaní a ako myslieť na prevenciu sa môžete dočítať v článku [Psychická bezpečnosť v zážitkovej pedagogike](#).

Tresty

Používanie trestov vo výchove detí je, bohužiaľ, stále ešte zaužívaná a bežná praktika. Tresty, ako je liatie vody do rukáva, priväzovanie k stromu či robenie kačákov okolo táborska však nie sú vhodné a môžu negatívne pôsobiť na detskú psychiku, sebaúctu aj fungovanie v oddiele. Účinné riešenie previnení môžeme dosiahnuť rešpektujúcim prístupom s využitím prirodzených následkov.

Tresty, ako ich bežne chápeme, sú z dlhodobého hľadiska neúčinné a tresty ponižujúce (verejné tresty, vyhadzovanie vecí z podsád a pod.) a fyzické (napr. drepy) do skautingu nepatria.

Stretávame sa tiež, bohužiaľ, s trestaním prostredníctvom zadávania práce na táborsku. Ani takýto trest však nie je úplne vhodný. Na skautskom tábore totiž vedíme deti k tomu, aby svojou činnosťou prispievali k spoločnému fungovaniu. Deti pomáhajú upratovať, zbierajú drevo a robia iné činnosti nevyhnutné k chodu tábora. Veľa detí má takéto činnosti dokonca rado. Ak však využívame služby ako tresty, dávame tým deťom signál, že tieto činnosti by nemali mať rady, že sú niečím, čo sa robí proti našej vôli a len vtedy, keď nám to niekto prikáže. Je teda pravdepodobné, že si trestaním službami, deti tieto činnosti znechutia. Deti by sa nemali v detstve naučiť, že práca je trest.

Problémom trestov celkovo je, že nesúvisia a nevzťahujú sa k podstate činu, vedú k upriamaniu pozornosti na trest, nie na čin samotný a jeho nápravu. Tiež poškodzujú vzájomné vzťahy a dôveru. Pri používaní trestov sa motiváciou správneho správania stáva vyhnutie sa trestu či nepríjemnostiam. Keď potom dieťa spraví niečo omylom, kvôli obave z trestu sa neprizná.

Netrestať nerovná sa neriešiť. Vhodnou alternatívou k trestom je využitie prirodzených dôsledkov. Naproti trestu prirodzený dôsledok logicky vyplýva z previnenia a nemusíme si ho vymyslieť, musíme sa však naučiť ich uvidieť a použiť vhodné slová, ktoré dieťaťu pomôžu ich uvidieť tiež a účinne reagovať.

Prirodzeným dôsledkom môže byť napríklad vylúčenie z aktivity pri nedodržiavaní pravidiel, pri oháňaní sa nožom, jeho zabavenie a pod.

Hľadanie prirodzeného dôsledku nemusí byť vždy jednoduché, no máme tú výhodu, že sa vždy môžeme poradiť s ďalšími vedúcimi, ktorí dané dieťa poznajú. Pred táborem si v rámci zaškolenia táborských vedúcich vyskúšajte vyriešiť modelové situácie. Použite k tomu bežné situácie, napríklad dieťa prišlo na večeru s neumytým ešusom; opakovane si necháva po táborsku veci; má neporiadok v podsade; vzdialilo sa od tábora bez súhlasu vedúceho; nevstalo na rozcvičku; nadáva... čerpajte z vlastných skúseností.

Prírodný dôsledok môžeme pri riešení previnenia uviesť v nasledujúcich krokoch:

1. Konštatovanie problému

V tomto kroku opíšeme nevhodné správanie. Dieťa neobviňujeme, popisujeme jeho správanie, nie dieťa samotné a popisujeme, prečo toto správanie pokladáme za nevhodné. Dieťaťu taktiež vysvetlíme, prečo vyžadujeme iné správanie a aký problém môže nevhodné správanie spôsobiť. K dieťaťu sa správame s rešpektom, neponižujeme ho, nekričíme, sme pokojní.

2. Zisťovanie potrieb

Dôležité je taktiež zistiť, čo motivovalo dieťa k problematickému správaniu, zisťujeme jeho potreby a rešpektujeme ich. Môže sa napríklad tiež stať, že deti sú príliš malé na činnosti, ktoré od nich vyžadujeme, majú nabitý program a nestíhajú alebo nie je jasne stanovené, čo sa od nich očakáva.

3. Výzva na akciu

Dieťa sa snažíme čo najviac zapojiť do riešenia problému, budujeme u neho schopnosť v budúcnosti riešiť problémy. To môžeme uskutočniť napríklad slovami: „Čo s tým urobíš? Čo navrhuješ? Ako to budeme riešiť? Do večera by som chcel/a počuť tvoje návrhy, ako to dáme do poriadku.“

4. Opatrenie

Nakoniec nastáva samotné opatrenie, prírodný dôsledok, zároveň s vysvetlením nášho rozhodnutia. Musíme však dať pozor na to, aby dôsledky dopadli v takej podobe a miere, aby zvýšili kompetentnosť detí samostatne a účinne zvládať podobné situácie v budúcnosti alebo im predchádzať. Ak by mal byť prírodný dôsledok príliš tvrdý, zmeníme ho tak, aby bol pre dieťa primeraný.

Našou úlohou je naučiť deti robiť správne veci preto, aby pochopili, že sú správne, nie preto, že sa boja trestu. Môže sa však stať, že na začiatku používania prírodného dôsledku namiesto trestov, to nepôjde ľahko a bude sa nám zdať, že to nefunguje. Chce to však čas a budovanie našej zručnosti. Myslíme pritom na to, že prírodný dôsledok vedie k rozvoju detí a smerujeme do budúcnosti, na rozdiel od trestu, ktorý sa vzťahuje iba k minulosti. Pamätajme taktiež na to, že aj nedokonalá náprava má väčší výchovný účinok ako trest.

Autor kapitoly: Lenka Stahlová

Zdroje:

1. Kopřiva Pavel. *Respektovat a být respektován*. Kroměříž: Spirála, 2005. ISBN 80-901873-6-6.
2. Srbová Petra, Ludvíková Veronika. *Jak netrestat*. Junák - český skaut, Skauting, Dvuměsíčník pro skautskou výchovu, apríl 2022. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/jak-netrestat-7683>

12 nešvárov, ktorým sa vyvarovať

1. Ponižujúce tresty a rituály

praktiky hraničiace s ponižovaním či šikanou nemajú v skautingu miesto. Môžu byť nie len nepríjemné - môžu aj ublížiť a traumatizovať.

2. Nevyžiadané prezývky

prezývky sú skvelé, pokiaľ si to myslí aj ich nositeľ. Na tie vyložene zhadzujúce nepristupujeme nikdy, aj keby dotyčný s vlastným ponižovaním súhlasil.

3. Urážanie a zhadzovanie

nie sme tu na to, aby sme kohokoľvek zhadzovali, ironizovali alebo si z neho robili srandu. Pre deti to môže byť veľmi zraňujúce. Buďme zdvorilí a chráňme slabších.

4. Výčitky, obviňovanie, vylievanie zlosti

všetci sme ľudia a prežívame emócie, nemali by sme si ich však vylievať na deťoch. Ani výčitky k ničomu nevedú, iba posilňujú duševnú nepohodu.

5. Citové vydieranie

s deťmi nás často spájajú blízke vzťahy. Nikdy by sme ich však nemali využívať ako páku k dosiahnutiu toho, aby deti robili, čo chceme. Tým by sme ich vydierali.

6. Zneužívanie autority

deti tu nie sú na to, aby nám posluhovali. Nenechajme ich naplňať naše osobné potreby, aj keby samy chceli.

7. Narušovanie súkromia

nemáme právo čítať deťom poštu, prezeráť si obsah ich mobilu či im bezdôvodne siaháť do ich osobných vecí.

8. Vynucovanie

účasť na väčšine aktivít by mala byť pre deti dobrovoľná. Obzvlášť by sme ich nemali nútiť do ničoho, čoho sa boja - od cesty odvahy po splavovanie rieky.

9. Skupinový tlak

prehnané súťaženie a hecovanie posilňuje stres a úzkosť, pre niektoré deti môže byť zraňujúce. Ak im nechceme ublížiť, netlačme na nich.

10. Hodnotenie ľudí a ich správania

nesúdme iných, naše hodnotenie môže zraňovať viac, než si myslíme - a pritom môžeme byť vedľa. Radšej iba zdieľajme svoje videnie situácie.

11. Nespravodlivé zaobchádzanie

náhodne vylosované alebo hromadné tresty podkopávajú vieru v spravodlivosť a morálku a posilňujú nepohodu detí. Buďme féroví.

12. Klamanie

skaut je pravdovravný.

Zdroj:

1. Váchová Barbora, Raichlová Denisa. Junák - český skaut, *Co dětem nedělat*, Skauting, Dvuměsíčník pro skautskou výchovu, február 2020. Dostupné z: <https://casopis.skauting.cz/co-detem-nedelat-496>. Prevzaté a preložené. Ďakujeme Junáku za sprístupnenie.

Bud' pripravený riešiť situácie

Šikana

Čo robiť, keď **ma šikanujú?**

- Pokiaľ sa necítite bezpečne, zo situácie odíďte.
- Pokiaľ sa na to cítite, a je to bezpečné, povedzte páchatelovi, aby s tým prestal.
- Zdržujte sa v blízkosti osôb, ktorým dôverujete.
- Páchatela nikdy neprovokujte a nebite.
- Napriek tomu, že to môže znieť ako žalovanie, šikana sa netoleruje, zverte sa s tým autorite, ktorej dôverujete.
- Šikanu je potreba riešiť, šikana nezmizne sama.

Čo robiť, keď **vidím, že je niekto šikanovaný?**

- Vyzvite páchatela, aby s tým prestal.
- Postavte sa na stranu šikanovaného, buďte pre neho priateľom a oporou.
- Porozprávajte sa s tým, kto šikanuje. Hľadajte dôvody, prečo sa to deje. Aj ten, kto šikanuje, môže potrebovať pomoc a podporu.
- Pokiaľ je to potrebné, prizvite do riešenia situácie aj rodičov detí.
- Šikanu na skautingu netolerujte. Ako vedúci nesmiete nevhodné správanie prehliadať, ale máte ho aktívne riešiť.
- Buďte pozitívnym vzorom.
- Zaradte do programu aktivity na rozvíjanie sociálnej inteligencie, priateľstva, zvládania emócií, tolerancie, ale aj schopnosti prejaviť názor a asertívne riešiť problémy.

Zdroj:

1. World Scout Bureau. Január 2020. Dostupné z: http://grengscouten.lu/wp-content/uploads/2020/02/safe-from-harm-anti-bullying-toolkit_Digital.pdf
2. sikana.sk, *Informácie o šikane a rady pre rodičov*. [28.4.2023] Dostupné z: <https://www.sikana.sk/o-sikane/rodicia/>

Krízové situácie

Pokiaľ sme sa už niekedy dostali do krízovej situácie, vieme, že je na nezaplatenie, pokiaľ poznáme základné prvé kroky, ako situáciu riešiť. Na prvej pomoci sa učíme, ako sa zachovať pri život ohrozujúcich stavoch, ako podať prvú pomoc na mieste a ako privolať profesionálnu pomoc. Schopnosť postupovať v stresujúcej situácii systematicky a s rozvahou však získame len tým, že sa budeme preventívne vzdelávať a školiť.

Autor: Freepik

Pokiaľ sa nám dieťa či dospelý zverí alebo sme sami svedkami násilia, týrania či zneužívania, je našou povinnosťou reagovať a podať pomocnú ruku.

Ako vypočuť dieťa

Dajme svojim priateľom, rovesníkom aj mladším deťom najavo, že sme pripravení vypočuť si ich trápenia, pokiaľ sa rozhodnú nám zveriť. Vypočuť si o niekoho nepríjemnom zážitku či pocitoch, pritom môže byť ťažké pre nás samotných. Je to v poriadku a nikdy na to nemusíme zostať sami. Pomoc z našej strany môže byť samotné vypočutie a prejavenie otvorenosti a prijatia. Buďme preto pozorní k svojmu okoliu a ak nás rovesník alebo mladšie dieťa osloví a zverí sa nám, načúvajte mu a prejavme pochopenie bez odsúdenia.

Ako sa zachovať, keď vám dieťa nahlási násilie, týranie alebo zneužívanie:

- Zostaňte pokojní.
- Citlivo vypočujte dieťa tak, aby sa cítilo vypočuté a malo pocit, že ho beriete vážne.
- Dajte možnosť dieťaťu vyrozprávať príbeh v preň priaznivom čase.
- Pýtajte sa iba otázky nevyhnutné na objasnenie skutočnosti, ako napríklad „Môžeš mi povedať, čo tým myslíš?“
- Uistite dieťa o správnosti odhalenia týrania/zneužívania.
- Povedzte dieťaťu, že nenesie žiadnu zodpovednosť za týranie/zneužívanie.

- Nesľubujte dieťaťu, že skutočnosť udržíte v tajnosti. Můžete však dieťa uistiť, že budete informovať iba osoby, ktoré majú právo to počuť.
- Nesúďte osobu, voči ktorej dieťa vznieslo obvinenie.
- Urobte si hneď podrobný záznam toho, čo už bolo povedané. Ak je to možné, používajte skutočné slová dieťaťa.

Pokiaľ sa chcete dozvedieť viac, prečítajte si, ako [naviazať](#) a [viest](#) rozhovor s dieťaťom, ktoré sa trápi alebo manuál, [ako pomôcť blízkym](#) pri psychických problémoch.

Ako postupovať

Zastavte sa. Urobte pomyselný krok späť, nadýchnite sa, rozhľadnite, premyslite, čo spravíte, zväžte, či niekomu nehrozí bezprostredné riziko.

Konajte.

- Ak je dieťa ohrozené alebo vystavené priamemu riziku, je potrebné **IHNEĎ** kontaktovať políciu na **tel. č. 158**.
- Postarajte sa o bezpečie ostatných detí.
- Odvedte zasiahnutého od páchatela a pokúste sa ho ukludniť a vypočuť.
- Poskytnite zasiahnutému laickú krízovú intervenciu. Úvod o tom, ako ju poskytovať, si naštudujte na [odkazoch](#) alebo v [bulletine](#).
- Kontaktujte Ústredie SLSK cez táborovú hotline a poraďte sa o ďalšom postupe. Pokiaľ si situácia nevyžaduje akútne riešenie, využiť môžete tiež [formulár nahlásovania prípadov narušenia bezpečia dieťaťa](#), vaším podnetom sa bude zaoberať poverená osoba na Ústredí.
- Komunikáciu s médiami neiniciujte. Pokiaľ médiá kontaktujú vás, vždy sa pred ďalším postupom poraďte s Ústredím SLSK a postupujte v súlade s ich pokynmi.

Myslite na seba. Zvládnuť krízovú situáciu je náročné a nemali by ste v tom nikdy zostať sami. Požiadajte o pomoc ďalších prítomných vedúcich a delegujte úlohy (môžu napríklad zavolať profesionálnu pomoc, prípadne venovať sa ostatným deťom). Niektoré situácie môžu byť na vás priveľa a je v poriadku vyhľadať odbornú pomoc. Je preto dobré poznať linky, na ktoré sa môžeme obrátiť.

Zdroje:

1. Lucká Barbora. *Úvod do krízovej intervencie pro skautské vedoucí*. Junák - český skaut, Skauting, Dvuměsíčník pro skautskou výchovu, december 2022. [28.4.2023]
Dostupné z:
<https://casopis.skauting.cz/uvod-do-krizove-intervence-pro-skautske-vedouci-8252>
2. Skaut.cz, Křižovatka. *Jak jednat v krizové situaci*. 2.6.2022. [28.4.2023] Dostupné z:
<https://kruzovatka.skaut.cz/komunikace-a-propagace/jak-jednat-v-krizove-situaci>
3. skauting.sk, *Bezpečnosť a ochrana detí*. [28.4.2023]. Dostupné z:
<https://www.skauting.sk/verejnost/rodicia/bezpecnost-a-ochrana-deti/>

Krízové linky pomoci

Na riešenie takto ťažkých situácií nezostávajú sami, ale obráťte sa na odbornú a dostupnú pomoc pre deti a mladých ľudí. Nebojte sa využiť napríklad telefonickú alebo aj chatovú formu pomoci, kde vám poradia, čo robiť, keď ste boli svedkom alebo sami ste obeťou násilia. Pokiaľ došlo k tejto situácii na tábore, využite tiež táborovú hotline.

Telefonické linky pomoci

- Linka detskej istoty 116111
- Linka detskej dôvery 0907 401 749
- Linka dôvery Nezábudka 0800 800 566

Anonymný online chat pomoci

- www.stalosato.sk
- www.ipcko.sk

Skautská táborová hotline

Počas letných táborov je funkčná a nepretržite dostupná krízová linka. Na tejto hotline vám v krízových situáciách dajú podporu zamestnanci Ústredia SLSK. Pred táborom príde vodcovi tábora z krízovej hotline SMS.

Autor: Freepik

Na čo myslieť po tábore

Ako narábame s fotkami

Autor kapitoly: Barbora Bacová

V prípade, že je dieťa plnohodnotný člen Slovenského skautingu, teda má vyplnenú registračnú prihlášku a zaplatený registračný poplatok v danom roku, vie zborový vodca či daný rodič udeliť súhlas na fotografovanie jeho dieťaťa na podujatí. Tak isto sa tento súhlas nachádza aj na prihláške na tábor, kde je možné si ho znovu potvrdiť. Tieto súhlasy sú v súlade s GDPR. Prihláška je zverejnená na webovej stránke skauting.sk sekcia [Ústredie-> Registrácia](#). Súhlas môže rodič vždy aj následne odvolať.

Nastanú 2 prípady:

- Rodič udelil súhlas - dieťa teda môžem slobodne fotiť aj fotky zdieľať.
- Rodič neudelil súhlas - dieťa nemôžem fotiť. Resp. jeho podobizeň môže byť zozadu alebo dieťa nemôže byť na fotke rozpoznané.

Druhá možnosť je zároveň aj veľmi citlivá téma, kedy je potrebné to správne odkomunikovať. Dieťa veľakrát ani nevie, že to rodič zakázal a je potrebné sa s ním o tom porozprávať. Vysvetliť, že sa rodič bojí o svoje dieťa a nie vždy každý súhlasí, aby sa takéto foto zdieľali na internete, keďže to nie je bezpečné miesto. Mnohé zbory to riešia na podujatiach tak, že dieťa nosí vždy nejaký výrazný prvok (dajú náramok, inú šatku na ruku a pod.), aby vedeli, ktoré fotky nezdieľať, príp. fotograf nebude priamo fotografovať toto dieťa.

Ak rodič nedá súhlas, skúste mu navrhnúť, že by ste fotky s jeho dieťaťom síce spravili, ale poslali len súkromne všetkým rodičom album. Ak aj tak nesúhlasí, je potrebné postupovať, ako je spomenuté vyššie.

Ak máte od všetkých rodičov tento súhlas, automaticky to neznamená, že všetky fotky sú vhodné aj na verejné zdieľanie. Skúste sa v zbere zamyslieť, kedy je už príliš sa fotiť a zdieľať takéto fotky na sociálnych sieťach, webových stránkach alebo kdekoľvek inde. Nie je napríklad vhodné fotiť deti v plavkách na kúpalisku či pri nejakej vodnej aktivite počas tábora. Nie je vhodné mať teda akékoľvek obnažujúce či zosmiešňujúce fotografie na internete či vo voľne prístupnom albume zboru.

Prílohy

Etický kódex SLSK

Farebný a graficky spracovaný etický kódex k [stiahnutiu](#). Etický kódex v pôvodnej podobe nájdeš tiež v rámci [22. kapitoly Organizačného poriadku o Ochrane detí](#).

ETICKÝ KÓDEX SPRÁVANIA

Platí pre všetkých členov
18+

I. Deti na prvom mieste

Zaväzujeme sa...

- Správať sa k deťom a ostatným dospelým členom s **rešpektom**.
- **Dbáť na bezpečnosť** a zdravie detí a dobrovoľníkov. Zodpovedne pristupovať k rizikám. Dodržiavať bezpečnostné predpisy Slovenského skautingu a oboznamovať sa s ich aktualizáciami.
- **Zapájať deti do rozhodovania** so zohľadnením ich veku a vývojových špecifik.
- Podporovať blaho detí a **vytvárať pozitívne a bezpečné prostredie** založené na dôvere.
- **Usilovať sa o pozitívnu zmenu** v životoch detí a dbať na to, aby sme im neuškodili.
- **Rešpektovať individuálne hranice** a potreby každého dieťaťa a dospelého. Rešpektovať jedinečnosť osobnosti a osobného príbehu každého.
- Nastavovať **zodpovedné pravidlá** na podujatiach Slovenského skautingu a sledovať ich dodržiavanie.
- **Zasiahnúť v prípade ohrozenia** dieťaťa alebo iného dospelého člena inými osobami.
- Spolupracovať so zákonnými zástupcami detí a **informovať** ich.
- Preukazovať pri svojom konaní **individuálnu zodpovednosť**.

Preberať zodpovednosť za situácie, ktoré na aktivitách Slovenského skautingu vytvára, **myslieť na prevenciu** pred ublížením.

Slovenský skauting

- **Konať vždy v súlade so Skautským sľubom a zákonom**. Stanovami SLSK a organizačným poriadkom, a týmto Etickým kódexom správanie a byť tak vhodným príkladom pre všetkých.
- **Neprehliadať správanie** dieťaťa alebo iného dospelého, ktorým škanduje alebo ohrozuje seba a druhých.
- Zabezpečovať aby deti v Slovenskom skautingu boli **chránené pred zanedbávaním a fyzickým, sexuálnym a emocionálnym poškodením, zneužívaním a násilím, ako aj pred manipuláciou a nátlakom**, či zo strany jednotlivca alebo kolektívu.
- **Postupovať podľa daných štandardov** a postupov pri podozrení, odhalení alebo obvinení zo zneužívania detí.

Účelom je chrániť všetkých členov

II. Vzájomný rešpekt

- Uznať, že **tímová práca je základom skautingu**, vyžaduje si aktívnu spoluprácu s ostatnými a rešpektovanie ich názorov a hodnôt.
- **Nezneužívať role** organizátora podujatia a inštruktora a potenciálne nerovného vzťahu s účastníkmi k naplneniu vlastného prospechu. Tento princíp sa organizátori a inštruktori zaväzujú dodržiavať aj jeden mesiac po skončení podujatia a nebudú nadväzovať osobné vzťahy/kontakty s účastníkmi podujatia.
- **Vzájomne sa podporovať v odbornom rozvoji a raste**. Využívať vedomosti a zručnosti skúsenejších a vlastné znalosti a zručnosti odovzdávať menej skúseným.
- V rámci organizácie otvorene zdieľať svoje pochybenia s cieľom, aby sa v budúcnosti neopakovali. **Chybu vnímame ako príležitosť k učeniu a raste**.
- Svojim správaním **širíť dobré meno Slovenského skautingu**.

Slovenský skauting